

Petőfi Sándor : Úti jegyzetek (részlet)

Bebúttunk ismét társzekerünkbe s mentünk, mentünk, mendegéltünk. Hát egyszer csak döcögni kezd a bárka, de olyan embertelenül, mint némely poéta urak versei... elannyira, hogy kénytelenek valánk kiszállani, ha úgy nem akaránk járni, mint nem tudom kicsoda, akinek csontjai izzé-porrá töretek. Kiszálltunk tehát, és én láttam, hogy ott vagyunk, ahol sejtém: Aszódon.

Aszód!

Ah, kedves olvasó, (igen: *kedves* olvasó, mert ki lehet kedvesebb az írónak, mint aki munkáját olvassa?) kedves olvasó! – mondom – ha te tudnád, mennyi fekszik rám nézve e kis szócskában:

Aszód!

Hanem ezt nem olvasnod kellene a flegmatikus papírról, de hallanod, ah, amint ajkaimról legördül társaságában az elandalodás sohajtásának:

Aszód –! –! –

Csak egyszer kellene ezt a szót tőlem hallnod, s azonnal kitalálnád, hogy én itt három esztendőig tanultam... akarom mondani: jártam iskolába.

S mily eseménydús három esztendő!

1. Itt kezdtem verseket csinálni – –
2. Itt voltam először szerelmes – –
3. Itt akartam először színésszé lenni.

A verselés a szerelem eredménye volt. A színésszé lenni akarásnak pedig nem annyira eredete, mint következménye nevezetes.

Nevezetes és szomorú.

Professzorom (isten áldja meg őt!) jónak látta tettbe menendő tervemet egy olyan férfinak megírni, kinek eléggé nem dicsérhető tulajdonsága volt, a színészetet csodálatra méltóképen való módon gyűlöli. Ezen ritka tulajdonságú férfi történetesen épen az atyám volt, ki – mint jó atyához illik – a veszedelmes hírvétel után egy percre sem késelt pokoli örvénybe sülyedendő fia megmentésére rohanni. S istentelen szándékomtól csakugyan eltérítettek atyai tanácsai, melyek még hetek múlva is meglátszottak... hátamon és lelkem porsátorának egyéb részein.

Mind e történetek keresztülhúzódtak emlékezetemen, mialatt szekerünk Aszód utcáinak sárán húzatott keresztül, mely mély, mint itt keletkezett első szerelmem volt.

Utam Aszódtól Kassáig szót sem érdemel.

Miskolcig már voltam, azon túl még nem, s így Kassa volt az első hely, mely kíváncsiságomat igénylő. Utazásom harmadik napján estefelé végre megláttam a kassai gót templomot, mely a város közepén úgy áll, mint valami óriás barát sötét csuklyában. Maga a város szép, igen szép halott. Semmi élet benne.

A pesti gyorsszekér csak Kassáig jár; onnan egy másik viszi az embert Eperjesig. Kassára úgy uzsonnatájban értünk, s az eperjesi szekér csak másnap indult, s így az éjet ott töltém. Gyalázatos fogadónak leggyalázatosabb szobájába esvén, resteltem otthon maradni. Bejártam a várost. Különben az is csalt kifelé, hogy – amint már többektől hallottam – Kassán igen sok szép leány van, s ezek látásáért én mindig örömet fáradok. De biz én egyetlen egy szép fehérchselédet sem láttam, kivéve azokat, melyek füstve vannak címerül imitt-amott a boltok elébe; már ezek oly remekek, hogy Pestre is beillenének, ha a Váci-utcába nem is, de a Váci-útra bizonyly.

Bevetődtem a színházba is, hol német komédiások remekeltek a kontárkodásban. Én játszottam hatodmagammal Ozorán, Cecén, Szilas-Balháson, Sár-Bogárdon stb., de soha sem nyaggattuk így halálra a művészetet, mint ezek. Oh, városa Kassának! vagyon a te környékedben bősége az erdőségnek, melynek fái teremnek ágak, különösen alkalmasok furkósbotokra; és te városa Kassának, még sem használod ezen ágakat fegyverekül, hogy velük kiugrasd falaid közül a művészetnek ezen halálos ellenségeit; oh nem, te ezt nem teszed, sőt inkább seregestül csődülnek mindkét nembeli lakóid a spektakulumokra, s hallgatják – a gyönyör tengerében fuldokolva – az irgalmatlan ordításokat és hebegéseket; és ha elérzékenyülésre kerül a dolog, tehát elérzékenyülnek szende lelkű leányaid, és elérzékenyülve omlanak azon bajnok ifjak karjaiba, kik a XIX. század rettegésére katonásdit játszanak.